

УДК: 37.015.31:316.42](510)

ПРОБЛЕМА СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ У ПЕДАГОГІЧНІЙ ДУМЦІ КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

А. В. Боярська-Хоменко, Ван Юйхун

THE PROBLEM OF SOCIAL EDUCATION OF CHILDREN IN THE PEDAGOGICAL THOUGHT OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA

A. Boiarska-Khomenko, Wang Yuhong

Соціальному вихованню дітей у КНР приділяється велика увага, враховуючи пріоритети державної політики з формування особистості, для якої виконання соціальних функцій постає як нагальне завдання, що простежується в державній системі освіти на всіх її рівнях. Питання соціального виховання дітей і молоді є предметом сучасних педагогічних розвідок як українських (Ю. Поліщук, Т. Алексеєнко, Ю. Жданович, Т. Куниця, Р. Малиношевський, Н. Сергєєв, М. Соляник) так і китайських (Ма Сяохун, Ван Цзюань, Чжан Цзінвень, Сонг Джінгюнь) науковців. Мета статті – розкрити деякі аспекти розуміння поняття соціального виховання школярів у педагогічній думці Китайської Народної Республіки. Проведений аналіз дає підстави стверджувати, що під поняттями «освіта» і «виховання» у КНР розуміють загальну середню освіту, яка реалізується через комплексний підхід до виховання і навчання дітей як у школах, так і в вдома. Соціальне виховання, сімейне виховання та шкільне виховання відіграють важливу роль у розвитку дитячої особистості. Соціальне виховання розглядається у вузькому (соціальні і культурні інституції, відмінні від школи і сім'ї та пов'язані з ними соціальні групи, організації, товариства) та широкому (різноманітна соціальна діяльність, спрямована на свідомий фізичний і розумовий розвиток людини) розумінні. Поняття «соціалізована освіта» – це нова освітня концепція, спрямована на традиційну систему шкільної освіти. У КНР особливого значення у процесі соціалізації та соціального виховання набувають засоби масової інформації, інформаційні засоби, такі як телебачення, радіо, газети та журнали, соціальні мережі. Соціальне спілкування та дружба стали загальною духовною потребою сучасних учнів. Одним із першочергових завдань, які сьогодні вирішують освітяни Китаю є залучення учнів шкіл до участі у суспільно-громадській діяльності, що є свідомим і добровільним виразом патріотичного піднесення, самовідданості та соціалістичного ентузіазму дітей. Соціальне середовище, яке формується у школах КНР є найбільш ефективним середовищем виховання, під впливом якого відбувається соціальне становлення дитини. Основними компонентами соціальної організації школи є зміст освіти, процес оцінювання та розподілу учнів за статусами, групами і соціальним середовищем.

Ключові слова: виховання, соціальне виховання, школярі, соціалізація, діти, Китайська Народна Республіка.

Great attention is paid to the social education of children in China. The priorities of the state policy on personality formation are taken into account, and the performance of social functions appears as an urgent task. This can be seen in the state education system at all levels. The issue of social education of children and young people is the subject of modern pedagogical research both in Ukraine (Yu. Polishchuk, T. Alekseenko, Yu. Zhdanovich, T. Kunytsia, R. Malynoshevskiy, N. Sergeev, M. Solyanyk) and in China (Ma Xiaohong, Wang Juan, Zhang Jingwen, Song Jingyun) scientists. The purpose of the article is to reveal some aspects of the understanding of the concept of social education of schoolchildren in the pedagogical opinion of the People's Republic of China. The conducted analysis gives reason to assert that the concepts of "education" and "upbringing" in the People's Republic of China mean general secondary education, which is implemented through a comprehensive approach to the upbringing and education of children both in schools and at home. Social education, family education and school education play an important role in the development of children's personality. Social education is considered in a narrow (social and cultural institutions, different from school and family and related social groups, organizations, societies) and broad (a variety of social activities aimed at the conscious physical and mental development of a person) understanding. The concept of "socialized education" is a new educational concept aimed at the traditional system of school education. In the People's Republic of China, mass media, information media such as television, radio, newspapers and magazines, and social networks are of particular importance in the process of socialization and social education. Social communication and friendship have become a common spiritual need of modern students. One of the primary tasks that China's educators are solving today is the involvement of school students in social activities. This is a conscious and voluntary expression of children's patriotic elation, self-sacrifice and socialist enthusiasm. The social environment formed in the schools of the People's Republic of China is the most effective educational environment. A child's social development takes place under the influence of the social environment. The main components of the social organization of the school are the content of education, the process of assessment and distribution of students by status, groups and social environment.

Key words: education, social education, schoolchildren, socialization, children, People's Republic of China.

Загальна постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасне суспільство переживає кризу відсутності в підростаючого покоління соціальності як потреби взаємодіяти з іншими, створюючи при цьому суспільні цінності. Педагогічна спільнота в різних країнах б'є на сполох через прояви різних девіацій у поведінці дітей по відношенню один до одного, відсутність потреби у спілкуванні, налагодженні контактів, відповідальності за власні дії.

Китай як одна з найдавніших цивілізацій світу, відіграє величезну роль у сучасних регіональних і глобальних процесах. Виховна система створеної розгалуженої мережі освітніх закладів має сформовані традиції, вироблені зокрема й на досвіді соціального виховання особистості інших країн. Адаптована до умов сучасності, така система забезпечує успішну соціалізацію дітей.

Соціальному вихованню дитини в КНР приділяється велика увага, враховуючи пріоритети державної політики з формування особистості, для якої виконання соціальних функцій постає як нагальне завдання. Мета виховання громадянина, патріота, людини, для якої суспільно корисна праця займає найважливіше місце в життєдіяльності, простежується в державній системі

освіти на всіх її рівнях. Прагнення до освіти впродовж життя закладається майже з народження дитини, яка має постійно прагнути удосконалюватися на підставі усвідомлення недосконалості і браку знань випереджального характеру.

Важлива роль у цьому процесі належить учителям різних дисциплін. Кожний вчитель, яку б дисципліну він не викладав, яким би видом діяльності не займався б з учнями, має виконувати функції зі сприяння соціалізації школярів, здійснюючи соціальне виховання як цілеспрямований, комплексний, спеціально організований процес. Варто відзначити, що любов до мистецтва та традицій учням прививають із раннього дитинства. Родинне виховання як один з напрямів використовує музичне виховання, яке відбувається як первинне навчання гри на музичних інструментах, навчання співу родинних пісень тощо (Боярська-Хоменко, 2021).

Учитель в закладах освіти в КНР, зважаючи на визнану роль освіти в духовному розвитку особистості, збереженні культурної ідентифікації і самобутності представників підростаючого покоління країни, ураховуючи соціалізуючу роль шкільного і сімейного виховання в цілому і спеціально організованої систематичної музично-виконавської діяльності школярів, спираючись на можливості вивчення й діагностування внутрішніх і соціальних проблем учнів завдяки постійній взаємодії з ними, як суб'єкт освітнього процесу має широкі можливості для активної участі в соціальному вихованні школярів у закладах освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано вирішення даної проблеми. Питання соціального виховання дітей і молоді є актуальними у сучасній педагогічній думці. Так, аналіз різних науково-педагогічних підходів до розуміння й трактування сутності поняття соціального виховання розглядав Ю. Поліщук. Дослідник особливу увагу у своїх наукових працях приділяв визначенню таких соціально-педагогічних понять як виховання, соціалізація, соціальне виховання. Разом з тим у його наукових статтях проаналізовано роль і функції соціального педагога в організації системи соціального виховання як у закладах загальної середньої освіти, так у позашкільних закладах (Поліщук, 2016). Колектив авторів у складі Т. Алексеєнко, Ю. Жданович, Т. Куниці, Р. Малиношевського, Н. Сергєєва розкрив та обґрунтував сутність і зміст поняття «соціально-педагогічна підтримка». Дослідники також визначили структуру соціально-педагогічної підтримки, її принципи, концепції, а також моделі і технології впровадження у системі вітчизняної освіти (Алексеєнко, 2017). М. Соляник розглядала проблему соціального виховання особистості у сучасних умовах. Зокрема авторка назвала основні цілі соціального виховання, серед яких формування громадянина, підготовка до соціальної взаємодії у суспільстві, формування гармонійно розвиненої особистості та інші (Соляник, 2022).

Питання соціального виховання є предметом досліджень і у педагогічній думці Китаю. Так, Ма Сяохун і Ван Цзюань здійснили комплексний науково-педагогічний пошук щодо проблеми соціального виховання дітей дошкільного віку (马晓红, 王娟, 2010). Чжан Цзінвень досліджував реалізацію соціального

виховання у дитячих садочках КНР (张敬稳, 2014). Чжан Ілей розробив навчальну модель формування соціальних навичок у дітей (张怡雷, 2016). Сонг Джінгюнь запропонував рекомендації щодо проведення різних культурно-масових заходів, метою яких є соціальне виховання дітей (宋京芸, 2016).

Разом з тим питання соціального виховання школярів у педагогічній думці КНР потребують більш докладного висвітлення в українській науково-педагогічній літературі з огляду на потужні багатовікові освітні традиції Китаю.

Формулювання цілей / завдань статті. Мета статті – розкрити деякі аспекти розуміння поняття соціального виховання школярів у педагогічній думці Китайської Народної Республіки.

Виклад основного матеріалу статті. Зміна стратегічних орієнтирів розвитку китайської системи освіти у перше десятиліття ХХІ століття, зміна освітніх парадигм, зміна освітніх завдань та мети розвитку школярів, розуміння суб'єкта навчання, виховання, розвитку та соціалізації знайшли своє відображення у педагогічній думці Китайської Народної Республіки (冯建军, 2018).

У ході наукового пошуку встановлено, що сьогодні, більшість жителів Китаю під поняттями «освіта» і «виховання», у першу чергу, розуміють загальну середню освіту (夏侯炳, 1989). Проте, Міністерство освіти КНР наголошує на реалізації комплексного підходу до виховання і навчання дітей як у школах, так і в вдома. Зважаючи на це, більшість батьків у КНР починають поступово усвідомлювати важливість сімейного виховання. Разом з тим, варто звернути увагу на те, що у Китаї достатньо поширеним є поняття й соціального виховання. Так, педагоги КНР вважають, що будь-який цілеспрямований вплив на формування і розвиток особистості є вихованням. Поруч з цим, на їхню думку, виховання у школі передбачає систематичний, спланований вплив, тобто є організованою вихованою діяльністю, а от соціальне виховання відноситься до категорії неформальної освіти, а інформальна освіта є різновидом соціального виховання (李志民, 2014).

У контексті досліджуваної проблеми варто зазначити, що у 1903 році у статті «Загальна теорія виховання» поняття виховання було поділено на три категорії: сімейне, шкільне і соціальне. У 1912 р. у Міністерстві освіти Тимчасового уряду було створено Департамент соціального виховання. З того часу офіційно почало використовуватися поняття «соціальне виховання» (张威, 2015). Соціальне виховання, сімейне виховання та шкільне виховання відіграють важливу роль у розвитку дитячої особистості, але на кожному етапі їх важливість відіграє різну роль. Так, у ранньому дитинстві суттєвий вплив на дітей справляє сімейне виховання, а от після вступу до школи і до закінчення закладу вищої освіти панівний вплив має процес виховання саме у закладі освіти, у той час соціальне виховання доповнює як сімейне, так і шкільне.

Установлено, що у «Словнику освіти» під редакцією Гу Міньюаня зазначено, що соціальне виховання розглядається у вузькому та широкому розумінні. Соціальне виховання у широкому розумінні відноситься до

різноманітної соціальної діяльності, спрямованої на свідомий фізичний і розумовий розвиток людини. У вузькому сенсі соціальне виховання відноситься до соціальних і культурних інституцій, відмінних від школи і сім'ї та пов'язаних з ними соціальних груп, організацій, товариств (张威, 2015).

Зазначимо, що у китайській педагогічній думці є поняття «соціалізована освіта» – це нова освітня концепція, спрямована на традиційну систему шкільної освіти. Соціалізація відноситься до процесу, в якому люди розвивають свою власну соціальність за допомогою міжособистісної взаємодії у певному соціальному і культурному середовищі та стають соціально зрілими людьми, які можуть виконувати соціальні ролі та реалізовувати певні моделі поведінки (夏侯炳, 1996). Зважаючи на це, завдання кожного вчителя полягає в тому, щоб організувати взаємодію учнів, навчити їх співпрацювати, генерувати нові ідеї і реалізовувати їх. Це робить усіх учасників освітнього процесу не лише «отримувачами» освіти, а її «постачальниками» (学生实践技能缺失 «社会化教育» 短板有待补平, 2009).

Установлено, що сьогодні у КНР, як і в усьому світі, особливого значення у процесі соціалізації та соціального виховання набувають засоби масової інформації, інформаційні засоби, такі як телебачення, радіо, газети та журнали, соціальні мережі. Вони мають унікальні переваги і привабливість з точки зору широкого і швидкого поширення інформації. Згідно з опитуванням учнів коледжів у Пекіні, серед способів отримання інформації як з вітчизняних, так й із закордонних ЗМІ перевагу мають такі засоби поширення інформації як радіо, газети та журнали, що становить 30,01%. Проте варто зазначити, що для того щоб отримати найбільш об'єктивну і незаангажовану інформацію про важливі події 72,2% молодих людей слухають закордонні радіо- та теленовини. Згідно з опитуванням, учні середніх шкіл Пекіна, зазвичай, витрачають близько двох годин щодня на перегляд телевізора і прослуховування радіо (张威, 2016).

У ході наукового пошуку встановлено, що в умовах всебічно відкритого соціального середовища учні шкіл Китаю мають більше можливостей для участі у громадській діяльності, мають часті контакти з друзями з усіх верств суспільства. Соціальне спілкування та дружба стали загальною духовною потребою сучасних учнів. У процесі цивілізаційного розвитку Китайської Народної Республіки зміст та форми соціально-суспільної діяльності стають дедалі більш різноманітними. Відповідно одним із завдань, які нині стоять перед педагогічною думкою КНР є розв'язання проблем, пов'язаних із формуванням комунікативної компетентності школярів, що буде сприяти розвитку соціального виховання (杨晓晓, 2016).

Зважаючи на зазначене вище, одним із першочергових завдань, які сьогодні вирішують освітяни Китаю є залучення учнів шкіл до участі у суспільно-громадській діяльності, що є свідомим і добровільним виразом патріотичного піднесення, самовідданості та соціалістичного ентузіазму дітей. Установлено, що мета різних форм соціального виховання полягає в тому, щоб навчити учнів приносити користь суспільству, досягати практичних цілей.

Таким чином, мета діяльності шкіл у Китайській Народній Республіці полягає, насамперед, у розвитку інтелектуальних, моральних, фізичних якостей, яких потребує сучасне суспільство, а соціальне середовище, яке формується у школах є найбільш ефективним середовищем виховання, під впливом якого відбувається становлення моральних сил дитини. Водночас школа – специфічна соціальна організація, оскільки справжні результати роботи школи можна оцінити лише через тривалий час після закінчення навчання. Основними компонентами соціальної організації школи є зміст освіти, процес оцінювання та розподілу учнів за статусами, групами і соціальним середовищем. Соціальне замовлення на роботу школи інтерпретується нею самою. Традиційна організація шкільного життя у Китаї найбільше відповідає завданням відтворення соціальних відносин у китайському суспільстві, зразків поведінки, соціальних установок. У сучасній ситуації вимоги до школи та, відповідно, її функції змінюються (宋京芸, 2016).

Усе різноманіття сучасних науково-педагогічних ідей у Китаї можна з упевненістю класифікувати у трьох провідних освітніх парадигмах – традиційній (в крайньому своєму прояві – технократичній), гуманістичній та гуманітарній. Гуманістична парадигма пропонує як мету включення до освітнього процесу школяра і перетворення його з об'єкта освітнього процесу на його активного учасника, тобто на суб'єкт. Основними завданнями, що здійснюють досягнення цих цілей, виступають, відповідно, у традиційній парадигмі – покращення якості викладання, у гуманістичній – створення розвиваючого середовища для навчання, зростання активності та ефективності учня та, як наслідок, якості його підготовки. Гуманітарна парадигма, яка приходить на зміну гуманістичної, ставить у центр цілісний соціальний розвиток дитини у всьому різноманітті її стосунків із навколишнім світом. Головною характеристикою гуманітарного характеру позиції педагога є діалогічність (杨晓晓, 2016).

Установлено, що сучасна школа у КНР як інститут соціалізації вирішує два основних соціально-психологічних завдання:

- засвоєння учнями норм поведінки;
- побудова власної позиції, свого ставлення до засвоєваних норм і цінностей (张威, 2015).

Таким чином сучасне шкільне виховання у КНР надає широкі можливості для різнобічного виховного впливу на дитину, котра, спілкуючись зі своїми однолітками та вчителями, засвоює особливості поведінкового характеру, які присутні у шкільному колективі, знайомиться із системою цінностей, моральних установок. Крім того, соціальне виховання у школі може відбуватися безпосередньо через зміст навчальних дисциплін. На успішність та ефективність освітнього процесу значною мірою впливає педагогічно організована взаємодія шкільних педагогів та батьків, тобто реалізація принципів педагогіки партнерства. У Китаї сім'я відіграє провідну роль у формуванні найважливіших якостей особистості, які надалі забезпечують дитині успішну адаптацію до суспільного життя, побудову позитивних стосунків з педагогами та однолітками.

Висновки й перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Проведений аналіз дає підстави стверджувати, що під поняттями «освіта» і «виховання» у КНР розуміють загальну середню освіту, яка реалізується через комплексний підхід до виховання і навчання дітей як у школах, так і в вдома. Соціальне виховання, сімейне виховання та шкільне виховання відіграють важливу роль у розвитку дитячої особистості. Соціальне виховання розглядається у вузькому (соціальні і культурні інституції, відмінні від школи і сім'ї та пов'язані з ними соціальні групи, організації, товариства) та широкому (різноманітна соціальна діяльність, спрямована на свідомий фізичний і розумовий розвиток людини) розумінні. У китайській педагогічній думці є поняття «соціалізована освіта» – це нова освітня концепція, спрямована на традиційну систему шкільної освіти. У КНР особливого значення у соціальному вихованні набувають засоби масової інформації такі як телебачення, радіо, газети та журнали, соціальні мережі. Мета діяльності шкіл у Китайській Народній Республіці полягає, у розвитку інтелектуальних, моральних, фізичних якостей, яких потребує сучасне суспільство, а соціальне середовище, яке формується у школах є найбільш ефективним середовищем виховання.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Алексеевко, Т. Ф., Жданович, Ю. М., Малиношевський, Р. В. (2017) *Соціально-педагогічна підтримка дітей та учнівської молоді*. Київ: ТОВ "Задруга".
- Боярська-Хоменко, А. В., Золотухіна, С. Т., Штефан, Л. А. (2021). Виховний потенціал кафедри освітології та інноваційної педагогіки. *Теорія та методика навчання та виховання*, 51, 34–43. <https://doi.org/10.34142/23128046.2021.51.04>
- Поліщук, Ю. Й. (2016). Соціальне виховання учнівської молоді як важлива педагогічна проблема. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*, 2(39), 186–188.
- Соляник, М. Г. (2022). Соціальне виховання особистості в сучасних умовах. *Сучасні реалії та перспективи соціального виховання особистості в різних соціальних інституціях*. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди. 172–173.
- 冯建军 [Фен Цзяньцзюнь]. (2018). 论青少年社会教育的重要性、复杂性和核心 [Про важливість, складність і суть соціального виховання підлітків]. 读《青少年社会教育学》有感 [Думки про прочитання "Соціальної педагогіки підлітків"], 34, 18–26.
- 夏侯炳 [Ся Хубін]. (1996). 社会教育机制论:图书馆社会教育学四探 [Теорія соціального освітнього механізму: чотири дослідження бібліотечної соціальної освіти].
- 夏侯炳, 王淑瑛 [Ся Хоубін, Ван Шуїн]. (1989). 图书馆社会教育学初探 · [Попереднє дослідження бібліотечної соціальної педагогіки].
- 学生实践技能缺失 «社会化教育» 短板有待补平 [Необхідно заповнити брак практичних навичок студентів і недоліки "соціальної освіти"]. (2009). <https://bit.ly/3YLPVZ0>
- 宋京芸 [Сонг Джінгюнь]. (2016). 关于开展学前儿童社会教育活动的实施建议 [Пропозиції щодо впровадження соціально-освітніх заходів для дітей дошкільного віку]. *现代交际 [Сучасна комунікація]*, 9, 3–34.
- 张威 [Чжан Вей]. (2015). 社会教育学视角下的儿童青少年和家庭专业工作新探索—以“华仁模式”为例 [Нове дослідження професійної роботи дітей і підлітків і сім'ї з точки зору соціальної педагогіки – на прикладі "моделі Хуарен"]. *社会工作 [Соціальна робота]*, 18, 36–48
- 张威 [Чжан Вей]. (2016). 德语世界社会教育学与社会工作概念发展脉络与相互关系—兼论社会工作的教育学取向 [Контекст розвитку та зв'язок між соціальною педагогікою і концепціями соціальної роботи в німецькомовному світі – також про педагогічну орієнтацію соціальної роботи]. *社会工作 [Соціальна робота]*, 20, 52–69.
- 张怡雷 [Чжан Ілей]. (2016). 能力导向的“学前儿童社会教育”课程模式重构 [Реконструкція моделі навчальної програми "Соціальна освіта для дітей дошкільного віку", орієнтованої на здібності]. *晋中学院 [Журнал університету Цзінчжун]*, 8, 80–82.
- 张敬稳 [Чжан Цзінвень]. (2014). 谈幼儿社会教育在幼儿园的开展 [Розмова про розвиток соціальної освіти дітей у дитячих садках]. *学周刊 [Тиждень науки]*, 8, 233.
- 李志民 [Лі Чжімін]. (2014). 说说社会教育和单位教育 [Розмова про соціальне виховання та освіти]. <http://bit.ly/3liRMGO>
- 杨晓晓 [Ян Сяосяо]. (2016). 南市学前教育现状分析及发展对策 [Аналіз поточної ситуації з дошкільною освітою в місті Луннань і стратегії розвитку]. *甘肃高师学报 [Журнал педагогічного університету Ганьсу]*, 4, 60–62.
- 马晓红, 王娟 [Ма Сяохун, Ван Цзюань]. (2010). 从复杂性视野看幼儿社会教育 [Комплексне вивчення соціального виховання дітей дошкільного віку]. *学前教育研究 [Дослідження дошкільної освіти]*, 1, 54–56.

REFERENCES

- Aliksieienko, T. F., Zhdanovych, Yu. M., Malynoshevskiy, R. V. (2017). *Sotsialno-pedahohichna pidtrymka ditei ta uchnivskoi molodi* [Social and pedagogical support for children and school youth]. Kyiv : TOV "Zadruha".
- Boiarska-Khomenko, A. V., Zolotukhina, S. T., Shtefan, L. A. (2021). Vychovnyi potentsial kafedry osvitolohii ta innovatsiinoi pedahohiky [Educational potential of the Department of Education and Innovative Pedagogy]. *Teoriia ta metodyka navchannia ta vykhovannia* [Theory and methods of teaching and education], 51, 34–43. <https://doi.org/10.34142/23128046.2021.51.04>
- Polishchuk, Yu. I. (2016). Sotsialne vykhovannia uchnivskoi molodi yak vazhlyva pedahohichna problema [Social education of schoolchildren as an important pedagogical problem]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii: "Pedahohika. Sotsialna robota"* [Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: "Pedagogy. Social work"], 2(39), 186–188.
- Solianyuk, M. H. (2022). Sotsialne vykhovannia osobystosti v suchasnykh umovakh [Social education of personality in modern conditions]. *Suchasni realii ta perspektyvy sotsialnoho vykhovannia osobystosti v riznykh sotsialnykh instytutstsiakh* [Modern realities and prospects of social education of personality in various social institutions]. Kharkiv: KhNPU imeni H.S. Skovorody.
- 冯建军 [Feng Jianjun]. (2018). 论青少年社会教育的重要性、复杂性和核心 [On the Importance, Complexity and Core of Youth Social Education]. 读《青少年社会教育学》有感 [Thoughts on Reading "Social Pedagogy of Adolescents"], 34, 18–26.
- 夏侯炳 [Xia Houbing]. (1996). 社会教育机制论：图书馆社会教育学四探 [Theory of Social Educational Mechanism: Four Explorations of Library Social Education].
- 夏侯炳, & 王淑瑛 [Xia Houbing, & Wang Shuying]. (1989). 图书馆社会教育学初探 · [A Preliminary Study on Library Social Pedagogy].
- 学生实践技能缺失 «社会化教育» 短板有待补平 [The lack of students' practical skills and the shortcomings of "socialized education" need to be filled]. (2009). URL : <https://bit.ly/3YLPVZ0>
- 宋京芸 [Song Jingyun]. (2016). 关于开展学前儿童社会教育活动的实施建议 [Suggestions on carrying out social education activities for preschool children]. 现代交际 [Modern communication], 9, 3–34 .
- 张威 [Zhang Wei]. (2015). 社会教育学视角下的儿童青少年和家庭专业工作新探索—以“华仁模式”为例 [New Exploration of Children and Adolescents and Family Professional Work from the Perspective of Social Pedagogy—Taking «Huaren Model» as an Example]. 社会工作 [Social work], 18, 36–48
- 张威 [Zhang Wei]. (2016) 德语世界社会教育学与社会工作概念发展脉络与相互关系—兼论社会工作的教育学取向 [The Developmental Context and Interrelationship of Social Pedagogy and Social Work Concepts in the German-speaking World—Also on the Pedagogical Orientation of Social Work]. 社会工作 [Social work], 20, 52–69
- 张怡雷 [Zhang Yilei]. (2016). 能力导向的“学前儿童社会教育”课程模式重构 [Ability-Oriented "Social Education for Preschool Children" Curriculum Model Reconstruction]. 晋中学院 [Jinzhong College], 8, 80–82.
- 张敬稳 [Zhang Jingwen]. (2014). 谈幼儿社会教育在幼儿园的开展 [On the Development of Children's Social Education in Kindergartens]. 学周刊 [Science Weekly], 8, 233.

- 李志民 [Li Zhimin]. (2014). 说说社会教育和单位教育 [Talk about social education and unit education]. <http://bit.ly/3liRMGO>
- 杨晓晓 [Yang Xiaoxiao]. (2016). 南市学前教育现状分析及发展对策 [Analysis of the Present Situation of Preschool Education in Nanshi City and Development Countermeasures]. 甘肃高师学报 [Gansu Normal University Journal], 4, 60–62.
- 马晓红, & 王娟 [Ma Xiaohong, & Wang Juan]. (2010). 从复杂性视野看幼儿社会教育 [Looking at Children's Social Education from the Perspective of Complexity]. 学前教育研究 [Preschool Education Research], 1, 54–56.

Боярська-Хоменко Анна Володимирівна

доктор педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри освітології та
інноваційної педагогіки, Харківський
національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди
<https://orcid.org/0000-0002-1818-3074>
e-mail: annaboyarskahomenko@gmail.com

Boiarska-Khomenko Anna Volodymyrivna

Dr. hab. in Pedagogy, Associate Professor,
Head of the Department of Educology and
Innovative Pedagogy, H. S. Skovoroda
Kharkiv National Pedagogical University,
<https://orcid.org/0000-0002-1818-3074>
e-mail: annaboyarskahomenko@gmail.com

Ван Юйхун, здобувач кафедри освітології
та інноваційної педагогіки, Харківський
національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди,
<https://orcid.org/0000-0002-4932-8889>
e-mail: 342086725@qq.com

Wang Yuhong, PhD student at the
Department of Educology and Innovative
Pedagogy, H.S. Skovoroda Kharkiv National
Pedagogical University,
<https://orcid.org/0000-0002-4932-8889>
e-mail: 342086725@qq.com